http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

XVIII. 1. 129.
http://rcin.org.pl

INSTRUKCYA

Jakuba Sobieskiego Kasztelana
Krakowskiego
Oyca Krola Jana III.
Dana Panu Orchowskiemu
z Strony Synow.

z Manuskryptu przedrukowana

W WARSZAWIE

W Drukarni Nadwornéy J.K.Mci
Roku 1784.

http://rcin.org.pl

Fundacja im. I. I. Michalskich
Ze zbiorów
XVIII.1.129.

http://rcin.org.pl

JNSTRUKCYA

JAKUBA SOBIESKIEGO

Kasztelana Krakowskiego

Panu Orchowskiemu z strony Synow

I. Nabożeństwo.

Nie dopiero Krol y Prorok Dawid S. to w iednym Psalmie swym axioma położył: *Initium sapientiæ timor Domini*: a ten ma być prawidło y nauk y wszystkiego życia, y wszystkich postępków Chrześciańskich, Katolickich, urodzonych y wychowanych in sinu Matki Naszey Kościoła S. Katolickiego Rzymskiego.

Na każdy Boży dzień Mszy S. czytaney słuchać koniecznie

http://rcin.org.pl

będą, trzymaiąc ſię proſtego, a Swiętego przyſłowia wielkiey świątobliwości, godności y powagi w Rzeczy-Pospolitey Naszey Sulikowſkiego Arcybiſkupa Lwowſkiego, ktory więc mawiał „ że Msza Swięta ni„ komu czasu nieweźmie, a iu„ trznia Swięta nikomu mie„ szka nieuszkodzi : " y owszem to ieſt każdego Katolika ſzczęście widzieć na każdy dzień Boga ſwego, Verbum Caro factum, y na Mszą mu codzień, iako Stworzycielowi od Stworzenia czołobitną adoracyą czynić. Y życzę tego Synom moim, y o to ich proszę, aby nietylko teraz w Krakowie, ale przez wszyſtek czas życia ſwego, żadnego dnia bez ſłu-

http://rcin.org.pl

chania Mszy Swiętey nieopuścili, ile będzie mogło być.

Życzę, aby do słuchania Mszy Swiętey, ieśli to będzie być mogło, (a rozumiem że będzie) obrali sobie na słuchanie Mszy Swiętey czas po wstaniu przed naukami: umyślnego Xiędza na to obstalować u S. Anny. za takim Jurgieltem, iako JMPan Sianiawski dawał 40. złotych na rok; a przytym żeby miał y stoł u Synow moich.

Pacierze codzienne y ordynaryine takie ich będą: Siedem Pacierzy, siedem zdrowych Maryi, iedno Wierze, Litania o Nayświetszey Pannie Lauretańską, *Officium parvum Conceptionis B.V.M. Oratio ad Illam. O Domina mea Sancta &c.* y *Ob-*

http://rcin.org.pl

secro te Domina &c. Sancta &c. Co ſię wszyſtko może przy czytaney iedney Mszy na każdy dzień *commodiſsime* odmowić: W wieczor zaś, *Vesperas & completorium* odprawić *de Conceptione, a immediate* nim poydą ſpać trzy Pacierze, trzy zdrowe Marye, y iedno Credo zmowić, y Litanią Lauretańſką *cum Antiphona: Sub tuum praſidium* &c. y Collectę do S. Jozefa, a to ad intentionem, Pana Boga prosząc o dobrą śmierć, ktora y ich, iako każdego, co ſię narodził człowieka, potkać muſi.

Maraś zaś, pomniąc na tak cudowną łaſkę Bożą, ktorą Pan Bog z nim pokazał, że go od progu ſamey śmierci, do żywota przez Nayświetszy Sakra-

http://rcin.org.pl

ment cudownie przywrocił, będzie mawiał na każdy Czwartek do zwyczaynych opisanych Pacierzy *Officium parvum de Sanctissimo Sacramento extraordinarie, cum Vesperis et completorio* w wieczor, a to za tak *extra ordinariam gratiam.*

W swięta y w niedziele, kiedy czasu więcey mieć będą, do zwyczaynych Pacierzy Officium B.M.V. odprawować będą, także y Rosarium integrum na każdą solemnitatem Festi B. V. M. ponieważ są w tym Bractwie.

O to też Synow moich *paterne* proszę, aby ilekroć się im zdarzy być u Dominikanow w Kościele, żeby przed Kaplicą Xiążąt Zbarawskich; klękną-

http://rcin.org.pl

wszy obadwa, zmowili po Pfalmie *De profundis*, y na końcu *requiem æternam*, a to za Dusze ich. Będę ſię o to pilnie pytał, ieśli będą dosyć czynić temu Oycowſkiemu memu żądaniu, bo to srodze wielcy moi przyiaciele byli.

W Swięta y w Niedziele Kazania ſłuchać zawsze powinni będą, y chodzić tam, gdzieby przednieyſi Kaznodzieie byli, także kędy Odpuſty y ſolennitates będą, Proceſsye z Nayświętszym Sakramentem, y Msze Swięte ſpiewane, żeby takich Nabożeńſtw nieomieszkiwali.

Ponieważ są w Braſtwie Rożańca Swiętego, chce to mieć po nich, aby to obserwowali,

http://rcin.org.pl

żeby na każde Swięto Nayświetszey Panny, do Świątości Pańskiey przyſtępowali, także in *die Cœnæ Domini*, na Swiątki, aby Pan Bog przez Ducha Swiętego pomnażał nauki ich, dla ktorych tam iadą; na Boże Narodzenie, y na dzień Wszyſtkich Swiętych; Maraś zaś niech pomni na ſwoie cudowne uzdrowienie, niech żadnego nieopuszcza Swięta Bożego Ciała, bez przyięcia Nayświętszego Sakramentu · o co Oycowſko żądam y napominam,

Życzę y tego, aby ſię zawczasu przyuczali dawać iałmużnę Swiętą, ktora *Cooperit multitudinem peccatorum*, nicchay na każdy tydzień co Sobota złoty ſzelągami Pan Orchowſki dai-

http://rcin.org.pl

Bracikowſkiemu, żeby za niemi idąc iałmużne rozdawał; a ieśli też to ſami ſwemi rękami zechcą czynić, tym większą u P. Boga przyſługę będą mieć. Uczyni to na rok piędzieſiąt y trzy złote, dosyć mała *ſumma!*

Z osobna proszę P. Orchowſkiege, że co będą chodzić do Kamienic Wdow, Sierot, Pielgrzymow, Zakonnikow, *neminem triſtem* od dzieci moich *dimittat*: temu złoty, pułzłotego, ſzoſtak &c. Na prymicye często więc tam spraszaią, kto będzie proſił, kazać dać parę garcy wina, cielę iakie kupić &c.

Chcę też to mieć po Synach moich, żeby y Kapłany, z ktoſych ieſt każdy *Chriſtus Domini*,

http://rcin.org.pl

cale ſzanowali, także y Zakonniki wszyſtkie, *selectionem* w żadnym tym nieczyniąc, bo każde Religie y Zakony, ktore są od Kościoła Swietego approbowane, iednakowosmy powinni obserwować.

Spowiednika życzę, aby iuż iednego mieli, ażeby tam Nabożeńſtwo ſwoie odprawowali, kędy *Academica Juventus* odprawuie, niech ſię w tym Akkomoduią Accademii, wszak ieden wszędzie Pan Bog, i ie dnakowa Absolucya

Życzę, aby *in ſingulari devotione*, mieli te trzy mieysca. Obraz Nayświetszey Panny na piaſku. Grob S. Staniſława, y na Skałce *locum Martyrii* Jego y Grob Jacka Swiętego. Wiel-

http://rcin.org.pl

kiego Patrona mego, y Domu mego.

A że ieszcze ſię nie bierzmowali, życzę aby tego nieodwłoczyli, bo iuż chwała Bogu maia *competentem ætatem* do tego Sakramentu, niech by go *primâ datâ occaſione* przyieli z rąk Jmci Xiędza Suffragana Krakowſkiego, Prałata y Biſkupa *magnæ Sanctimoniæ.*

Dozierać tedy Pan Orchowſki pilno będzie, aby y te codzienne modlitwy. y te wſzytkie Nabożeńſtwa wżwyż odemie opisane ſynowie moi według tey woli, y informacyi moiey odprawowali.

http://rcin.org.pl

II. Zdrowie.

To *conſervatur victûs ratione*, lubo ia niechciał bym, aby ſię papinkowato y pieszczenie chowali, y owszem życzę, aby zawczasu żołądek ich przywykał grubym potrawom, ktorych ſię im da Bog na woynach zażywać przyda, a mnie to ſamemu zepsowano żołądek, że mnie z młodu nazbyt, iako to iedynaka, co ſię Oycu memu nie chwali, nazbyt pieszczenie chowali.

Maią obydwa to, że podlegli ſą temu, iż im krew częſto ciecze, przeto trzeba, aby ſię *violenta exercitia* ſtrzegli, a mianowicie lecie, a dadzą ſię też Panu Orchowſkiemu paciorki doświadczone, y od nich ſa-

http://rcin.org.pl

mych iuż, na krwi uſtanowienie.

Ad conservandam valetudinem są *exercitia Corporis* bardzo potrzebne, ktorych tak zażywać maią: Lecie *hora recreationis* y zimie, niech sobie piły graią, albo niech iaką grę wymyślą, coby choć po ſieni *motum corporis* mieli. W Swieta zaś y w Niedziele, niech na rekreacye bieganiem, z łukow ſtrzelaniem, ktore ſię im przysposobią na to. Zimie zaś niech *sub tecto* odprawuią *exercitium*, niech ſię do dalszych Kościołow, lub to rano, lub po obiedzie przechodzą.

Uchoway Boże choroby na nich, *principiis obſtandum*, zaraz ſię udać do Doktorow co przednieyszych, a nam niedawać

http://rcin.org.pl

znać, ażby co *periculosum* było: uchoway Boże, bo mogą oni *interim* ozdrowić, nimby tu wiadomość przyszła, a cobyśmy ſie nadaremno nafrasowali, toby było w zyſku.

We Srzody, z mięsem dla nich gotować, ani przeciwić ſie im, co więc tu ryby iadali, ktore mianowicie młodszemu nie w pomoc idą, bo ſiła ma flegmy. W Piątek iednak, w Wigilie niech poszczą, y w Sobotę zwykli tu byli ſuszyć, ieśli tam toż zechcą czynić, y owszem nie bronić im tego, niech ſie Nayświetszey Pannie zawczasu y tą małą rzeczą przyſługuią,

Ma to Krakow, że frukty ma lepsze, ſmacznieysze *& in ma-*

http://rcin.org.pl

iori Copia niż tu nasze Kraie, na które młodzi osobny swoy miewaią appetyt, strzedz tego, żeby *moderate & non gulose* ich zażywali, bo ztąd nayprędsza do gorączek y biegunek okazya bywa.

III. Obyczaie.

Te są Kawalerowi każdemu dziwnie potrzebne u nas y wszędzie, y słusznie w naszey Polszcze śmieią się z takich, co po Łacinie mądry, a po Polsku głupi, a on o to oboie być pospołu bardzo dobrze może.

Przestrzegać tego P. Orchowski będzie, aby przystoyne bespie-

http://rcin.org.pl

bespieczeńſtwo mieli miedzy ludzmi, iakie teraz z łaſki Bożey maią, y z iakim z tąd wyieżdżaią.

Dawno powiedziano nietylko o naukach, ale y Obyczaiach: *Disce Domi, qualis eſſe debeas foris.* Doma tedy trzeba przeſtrzegać, żeby ſię nie murzali, aby ſię pięknie kłaniali, żeby ſię u Stołu niezamyślali, ſkoro ſię co poſtrzeże, zaraz napomnieć, y ſtrofować, y żadney okazyi do tego nieopuścić. A ieżeliby czeſtego napomnienia y ſtrofowania nieſłuchali, czego o nich nierozumiem, niech mi da znać Pan Orchowſki, a ia będę wiedział co z tym rzec, ieſt pręt do tego, pod ktorym młodzi rosną.

http://rcin.org.pl

Jeśliby zaś w gościnie co tak sobie nieobyczaynego postępowali, lub y Doma przy ludziach, ażeby tego Pan Orchowski postrzegł, zaraz im dać znać, albo przez znaki, albo pzez chłopca, że się to niepodoba y że trzeba inaczey czynić.

Gdy ich na bankiet iaki będą prosić, albo na posiedzenie, kędy Białogłowy będą, na mieysca podczciwe, y owszem niech idą, niech zdrowi tańcuią *Castis omnia casta.* Niechcę Ia żeby po Łacinie tylko byli mądremi, ale żeby y po Polsku też byli grzecznemi, wszak się nie do Kapicy tylko y Sutanny cwiczyć będą, a ieśliby też y do tego stanu, ktorego z nich

http://rcin.org.pl

Pan Bog powołał, to im wokacyi Boſkiey *non impediet.*

Kiedy ich gdzie będą lub na wesela, lub na bankiety proſić, lub to Panowie, lub poczciwi Mieszczanie, lub też Panienta ich Condiscipułowie, niech P. Orchowſki tylko przy nich zoſtanie, a chłopiec ieden, a potym kiedy będą mieli poyść, to po czeladź wszyſtkę poſłać, żeby ich prowadziła do gospody.

IV. Ochędostwo.

Dwa razy na tydzień, niech białe chuſty odmieniaią. Przeſtrzegać tego, aby posciał-

http://rcin.org.pl

ka biała bywała, y pięknie uſiana. wszakże ſię tego potrzebę daie.

Doyrzeć tego, aby *in publicum* wychodzili dobrze ſami wyczesani, w ſukienkach także dobrze wyczeſanych.

Wannę im kupić, żeby przynaymniey dwa razy na Mieſiąc w wannie ſię myli, obſtalowawszy także łaźnią, gdzie albo u Zakonnikow, albo u ktorego Mieszczanina, żeby nie była publiczna, niech ſię myią w niey w ſześć, w ośm Niedziel raz, iako Pan Orchowſki będzie rozumiał tego potrzebę.

Przeſtrzegać tego P. Orchowſki będzie, aby w tym Mieście Stołecznym w łatanych y rozdartych ſukienkach niechodzi-

http://rcin.org.pl

li, także ani w zaszpeconych y nazbyt pobrukanych bótach, ale zawczasu da znać P. Orchowski, kiedy sukienki ich poczną być nadchodzone, żeby albo się na nich pieniądze posłało, albo żeby też tam Pan Orchowski wziął u Kupca, choć y na bórg czasem, wiem że tam wierzyć będą, a my też tu nie za gòrami, y materye tam w Krakowie tańsze, niż tu: wyprawiaią się też ztąd tak porządnie, iż nie zaraz to zedrą. Prawda to iest, że się im letnie sukienki zwierzchne nie sprawiły, ieno po iedney ferezyice, ale ieszcze też do wiosny daleko.

Niechcę też, aby się Usarstwa tego ięli, żeby w podszytych czapkach lecie chodzić mieli,

http://rcin.org.pl

niech po Staroświecku chodzą. Lecie w Kapeluszach y w magierkach, lubo y piora ztąd maią, ale niczawadzi im tam przyſpoſobić, bo tam bliżey Węgier y tańsze, a piękna młodym ludziom z piorkami chodzić.

Ordynowały ſię im ſuknie y powſzednie y odświętne, niechay według ſwey fantazyi nigdy ſię nieubieraią, ale niech ſię zawzdy pytaią P. Orchowſkiego, w co ſię im oblec każe, y tak ſię zawsze niech obleką, iak on im każe,

Niech Pan Orchowſki częſto napomina, aby ſukienek nie murzali, bo iuż z łatki Bożey wychodzą z dzieci, i aby ich ſzanowali, bo to ſiła sprawowanie kosztuie.

http://rcin.org.pl

V. Miłość Brateska.

Tey naybardziey przestrzegać będzie P. Orchowski, żeby się za młodu Bracia miłowali, bez zazdrości, bez swarow: Młodszy niech starszego szanuie, a starszy niech młodszego miłuie, ieśli co bynaymniey P. Orchowski postrzeże, niech ich napomni y zgromi, a ieśli, strzeż Boże, zagęszczałyby się między niemi poswarki, niemiłość, niech mi o tym dą znać, bo takim rzeczom trzeba zawczasu zabiegać.

http://rcin.org.pl

VI. Konwersacya.

Przez te, droga ſię ściele, ſtrzeż Boże, albo do złego, albo do dobrego, boć nie darmo to powiedziano: *cum bono bonus eris, cum perverso perverteris.*

Trzeba tedy przeſtrzegać P. Orchowſkiemu, aby z ledaiakim niekonwersowali, z chłopientami cudzemi y z kondyscypułami swemi takiemi, choć by też y Panięta byli, coby byli ſwawolni, pletliwi, nauk nie pilnuiący, bo y naylepsza owieczka od parſzywey owce, wnet ſię y niechący zarazi.

Jako ich wſzelkiemi ſpoſobami od pychy odwodzić trzeba, bo niemasz przed Panem Bogiem

http://rcin.org.pl

brzydszego nad to grzechu, y u nas w Polszcze brzydzą się takiemi ludzmi, i miasto poszanowania, w przysłowiu y w pośmiewisku, u drugich bywaią: tak zaś z drugiey strony, życzę, aby przy ludzkości y układności przeciwko każdemu animusz swoy Szlachetny mieli, według urodzenia y fortuny swoiey, trzeba, aby stanu, w iakim ich Pan Bog chciał mieć *dignitatem* przestrzegali, mianowicie kiedy z swemi kondyscypułami z drugiemi Panietami, lub w Kościele, lub na inszym mieysku gdzie beda, żeby mieysce swe wiedzieli, y posiadać się niedawali nigdzie, y prawy ręki sobie brać, iedno wyższym Woiewodzicom, niż

http://rcin.org.pl

oni, teraz nie masz tam w Akademii wyższego Woiewodzica y Senatorſkiego Syna nad nie, iedno P. Woiewodzic Sieradzki, to tego przed ſię puſzczać maią. A że z Domem J.M. Panow Sianiawſkich, taka ieſt moia miłość ściſła, niech więc kiedy z Panem Sianiawſkim będą, lubo nie ieſt Woiewodzic, tylko Syn Chorążego, niech mu Jaś przed ſobą rękę y mieysce puſzcza wſzędzie, ale Maraś nie, niech go więc biorą między ſobą w pośrzodek, w goſpodzie zaś ſwoiey, niech każdemu Panięciu y Szlachcicowi, ktory ich nawiedzać będzie, prawą rękę, y pierwſze mieyſce dadzą, przeciwko każdemu aż do drzwi niechay wy-

http://rcin.org.pl

chodzą, kiedy ich Panięta nawiedzać będą, y każdego więc aż do drzwi niechay wyprowadzą. W szkołach zaś, tam nie masz *primos accubitus* według Urodzenia, ale według nauk, iak ich tam posadzą, tak niech siedzą.

Plotkom doma żadnym, strzeż Boże! szerzyć się nie dać y gdzie indziey w żadne się plotki niech niewdawaią, tak dzieci same, iako y Czeladź, bo więc w szkołach zagęszczaią się te plotki często, ztąd zaś zwady bywaią, y między Panięty, y między ich starszemi, y między ich czeladzią. Niedopiero P. Orchowskiego znaiąc stateczność, pewienem tego, że temu będzie zabiegał.

http://rcin.org.pl

Tego też przestrzegać będzie P. Orchowski, aby się z swemi wyrostkami, ktorych będą mieć trzech *in nimiam familiaritatem*, w żadne szepty Synowie moi niewdawali, y w żadne sekreta. Aczci nierozumiem o tych młodzieńcach nic złego, ale przecie diabeł kusi y naylepszych, a też niechay będzie znać Pana od sługi, a sługę od Pana.

Rozumiem, że każdy z tych Paniąt, co tam są, ci przednieysi, Pan Woiewodzic Sieradzki, P. Woiewodzic Bracławski Potocki, P. Koniecpolski Kasztelana Sieradzkiego Syn, Pan Czarnkoski, nawiedzą wprzod Syny moie, iako goście: każdemu z tych Paniąt, co ich nawiedzać będą, trzeba żeby oddali wizytę.

http://rcin.org.pl

Z J.M.Panem Sieniawſkim ieśli będzie w Krakowie ieſzcze, aby familiariſsime żyli, ponieważ tak bliſko ſtać ſiebie będą, niech by z ſobą do kościołow w święta y niedziele chodzili, y na przechadzki, ieśli będzie Jmć Pan Sieniawſki w tym korzyſtował, o czym nie wątpię. Także będą tam Jch M. Panowie Oſtrorogowie Synowie naſzego J Pana Podczaſzego, y z temi także niech *familiariſsimé* żyią, wſzak wiedzą w iakiey ia konwerſacyi y w iak ściſłey Braterſkiey przyiaźni żyię z Oycem ich J.M.Panem Podczaſzym.

Brata Stryiecznego mego rodzonego Jezuitę, a Stryia ſwego, ieśli ieſt ieſzcze w Krakowie, niech go przyiechawſzy za-

http://rcin.org.pl

raz nawiedzą, y ieśli w Krakowie pod mieszkanie ich y on będzie mieszkał, ile razy u S. Piotra u Jezuitow zdarzy się im być w Kościele, niech go w Kollegium nawiedzą.

Przyiacioły moie wielkie Ludzie niechay wizytuią, kiedy się do Krakowa ukażą, iako to: J M. Xiedza Biskupa Krakowskiego, J. M. Pana Woiewodę Krakowskiego, J. M. Pana Woiewodę Sieradzkiego. Z powinnych zaś swoich: Ciotkę rodzoną JMość Panią Koniecpolską, ktora wiec tam często bywa, ile razy będzie w Krakowie, niech ia nawiedzą; także J.M.Pana Woynickiego, J. M. P. Miecznika Koronnego, y Synow Iego, J.M. Pana Starostę Lanckorońskiego

http://rcin.org.pl

y Nowomieyſkiego, także J. M. Xiędze Referendarza, J. Xiędza Sekretarza Wielkiego, ieśli by był w Krakowie, temu ſię niechay prezentuią, niech ſię zawczaſu uczą ſzanować powinnych ſtarſzych.

Uſtawicznie tam mieſzka J. M. Pan Jarzyna Podſtarości, a teraz iuż y Ziemſki Pisarz Krakowſki, y tego potrzebna przyiaźń mieſzkaiącemu w Krakowie dla rożnych, ſtrzeż Boże! przypadkow, a do tego, że to też ieſt moy wielki przyiaciel, poznać ſię y z tym, y umyślnie go proſić do ſiebie y podpoić go dobrze.

http://rcin.org.pl

VII. NAUKA

O tey nie trzeba wiele pisać, bo tam po to samo iadą, aby się uczyli, a głupiemy Szlachcie starożytney w iakieykolwiek u Oyczyzny swey expektacyi szpetnie zgoła być, Nauka wszędzie człowieka zdobi, y na woynie y u Dworu, y Domu, y w Rzpltey, widziemy to, że ludzie więcey sobie ważą chudego Pachołka uczonego, a niżeli Pana Wielkiego, a błazna, co go sobie palcem więc ukazuią.

Co się tknie Nauk, w tych o Instrukcya udać się do J.M. Xiędza Opatoniusza, ktory ieszcze moim bywał Preceptorem, tego o in-

http://rcin.org.pl

o inſtrukcyą wierną, życzliwą y doſtateczną proſić, ktorey wiem, że non denegabit, ia ſwoią ręką do niego piſzę, proſząc go o to, y poſyłam mu konewkę ſrebrną pozłociſtą, ktorą mu Synowie niech odemnie oddadzą.

Niech mu iednak P. Rożenkiewicz aperiat mentem meam, iż ia życzę, aby żadnych inszych prywatow przez ten rok nie maiąc, uczyli ſię w Claſſes, a to dla ſamey Emulacyi z drugiemi, z ktoremi ſię uczyć będą: a Emulacya czegom y ſam doświadczył, wielki to bodziec do Nauk.

Trzeba, żeby byli in Examine u Jmci Xiędza Opatoniusza, ktorego bardzo proſić, aby im

http://rcin.org.pl

w tym niepodchlebował, niechay ich dyryguie do tey Classem właśnie, do ktorey rozumie być obu godnych iedney szkoły, niech tak będzie; ieśli też rozumieć będzie, aby starszego do wyższey, a młodszego do niższey Classem obrocić, ia judicio iego w tey mierze acquiescam. Po roku da Bòg obaczemy progressum ich, y zatym obstaluią się y Magistri privati.

A to też summum & præcipuum, y to ma byc iako Cynozura zabaw ich y nauk, politior literatura, to iest Stilus codzienny Oratorius, Historici, Maralis Philosophia, Dyalektiki życzę, aby tylko tak fluchali, żeby im do Retoryki pomocna była, także

http://rcin.org.pl

potym y Fizykę, aby im czytano. Compendium Iacobi Carpentarij. W Logiki w Metafizyki, aby się nie wdawali, omnino niechcę, bo te Nauki są hominum otioſorum, albo tych, co się do Teologii biora, a ich trzeba ad capeſsendam Rempublicam cwiczyć. Potrzebna im będzie potym y Jurisprudentia, potrzebna y Matheſis, ale o tym szersza się Inſtrukcya da, za ich laty, y za ich progressem tego-rocznym w naukach. Teraz ten rok niech mere in Claſsibus strawią, y tego się niech tylko uczą, co uczyć będą in iſtis Claſsibus, w ktorych będą.

O to też prosić Jmci Xiędza Opatoniusza P. Rożenkiewicz

http://rcin.org.pl

imieniem moim będzie, żeby ich narażano dla bespieczeństwa y dla acquirendam oratoriam actionem na publicos actus, y na publicas declamationes, tak iednak, żeby sobie nie brali czasu siła tym, drugim naukom ordynaryinym.

Dowiedzieć się, ieśli w Classes Mistrzowie darmo uczący, są salariati od tych, ktorych uczą, czyli też Panięta im tylko ex gratia particulari honoraria daią co rok? y iak wiele? y co za honoraria? trzeba, żeby się o tym wszystkim dostatecznie dowiedział P. Orchowski, y mnie wcześnie o tym dał znać, aby się też y moi Synowie akomodowali zwyczaiom tamecznym.

http://rcin.org.pl

List odemnie będą mieć do P. Rektora, ktorykolwiek będzie na ten czas, a gdy się będą w album Akademii wpisować, parę Portugałow od wpisowania dadzą P. Rektorowi, ktore się iuż na to ztąd wezmą. Tegoż też dnia, kiedy się wpiszą, Pana Rektora prosić do siebie dniem przedtym, y kilku Professorow z nim co przednieyszych, iako to Xiędza Opatoniusza, Xiędza Piotrowickiego, Xiędza Witeliusza, y kogo tam będzie rozumiał Mistrz P. P. Rozrażewskich, to prosić; owo zgoła na kilku Professorow co przednieyszych, żeby ich było z Rektorem, z sześć z ośm; umyślnie uczynić Convium tego dnia, kiedy się wpi-

http://rcin.org.pl

ſywać będą. Jedno y Rektora y tych Profeſsorow trzeba będzie wcześnie profić, nie tego dnia, kiedy będzie obiad.

Wiem, że kiedy ſię będą wpiſywać, to ich y Bedelli nawiedza, tym trzeba będzie dać, co będzie rozumiał P. Miſtrz P. P. Rozrażewſkich, y z nim ſię tam będzie, y około tego bankietu, y około tey ceremonii, kiedy ſię wpiſywać będą, znieść potrzeba P. Orchowſkiemu, ba y w inszych rzeczach znosić ſię z nim konſidenter iako z ſwoim, y z ſtrony tych honoraria in Claſsibus. Tego dnia kiedy ſię wpiſywać, będą Mszy S. czytaney o Duchu Swiętym u S. Jacka grobu, ſłuchać będą.

http://rcin.org.pl

VIII. JĘZYKI.

Jeśli o co, tedy o to ieſtem ſollicitus, aby w iezykach ſie cwiczyli. Co iako rzecz ieſt potrzebna Kawalerom y ludziom zacnym, ktorzy w woyſkach, na Dworach Monarchow, & in adminiſtranda Rep: bawią ſie, codzienna experientia uczy.

Łacińſkiego iezyka uczyć ſie beda w ſzkole, & ſtillum exercendo, ale do tego trzeba y Łacińſkiey konwerſacyi, bo wszyſtkich iezykow naypredzey konwerſacya nauczy. Przeto doma u ſiebie, lub gdy obcych niebedzie (bo tego Kapłana, ktory z niemi bedzie iadał, za obcego mieć nietrzeba)

http://rcin.org.pl

przy obiedzie y doma inszych godzin, kiedy gości niebędzie będą mowić z Panem Rożenkiewiczem y z swoim Wyrostkiem Pana Wydżgi Synem, ktory kilka lat iuż słuchał Retoryki u Jezuitow w Sędomirzu. Pewienem też tego, że w szkołach, in Classibus ex præscripto samych Mistrzow nie będą inaczey mowić, ieno po Łacinie.

Niemiecki ięzyk iest Polakom bardzo potrzebny, ktorego gdyby się w Krakowie nie nauczyli, przeciwko moiey woli y przeciwko moiey intencyi, musiałbym ich dla tego samego do Niemiec posłać, w czymby mi bardzo zkonturbowali koncept, ktory mam o ich, da Bóg peregrynacyi. Dla te-

http://rcin.org.pl

goż bardzo proszę Pana Orchowskiego, aby tego pilno dozierał, żeby się serio & ex professo uczyli po Niemiecku. Gdyż, iako mam wiadomość niektorzy z Polakow osobliwy progress w tym ięzyku wzieli w Krakowie, iako to snadź Pan Głębocki; ma tam bydz ieden Człowiek, który uczy ex profeso tak po Niemiecku. iako y po Łacinie, y pod tym słyszę profecit P Głębocki. O tego, albo ieśliby ten w Krakowie niebył, o drugiego takiego starać się koniecznie trzeba, y żeby miał pewną swoię na dzień godzinę, albo ieśliby to bydź mogło, y drugą y poranną y poobiedną, żeby czytał im Niemczyznę, to iest y żeby w Grammatyce ich Niemieckiey informował, dawał

http://rcin.org.pl

im także verſiones y Argumenta, iako w Łacinie czynią; y żeby im Autora iakiego explanował. A co ſię zaś tknie praxim po Niemiecku, żeby tak że y przy ſtole bez gości, y doma u ſiebie nie mowili inaczey z Panem Zdarowſkim, ieno po Niemiecku, dozierać tego ma Pilno P. Orchowſki y o takiego ſię Miſtrza ſtarać wſzyſtkim ſpoſobem, by też nań niewiem iaki koszt łożyć, bo niech wie Pan Orchowſki, że mi ieſt tak bardzo cordi, aby ſię tego ięzyka w Krakowie nauczyli. O co y Synow moich Oycowſko proszę y napominam, wſzak z Łaſki Bożey pamięć maią dobrą, i chęć do tego, a niech też odemnie wiedzą, że za-

http://rcin.org.pl

cnych Kawalerow tych wiekow nic barziey zdobi, iako umieiętność rożnych iezykow, przyda ſię to y w woyſku, na Dworach Monarchow, przyda ſię to y do Legacyi, ktore co wiedzieć, ieśli też y oni nie będą mieć na ſobie ſwego czasu. Piękna to rzecz, kiedy oni z Kawalerami rożnych Narodow, y rożnych Dworow mowić będą. Dla tego ſię obſzerniey o tym punkcie pisze, aby ſmakować im iako naybardziey y uſtawicznie wiadomość obcych iezykow, żeby y tu ſię w Krakowie po Niemiecku pilnie uczyli, y zawczasu smak brali do inſzych w peregrinacyi ſwoiey iezykow, iako to: Francuſkiego, Włoſkiego &c.

http://rcin.org.pl

Turecki ięzyk, ieśli komu, tedy nam potrzebny, a zwłaszcza Szlachcie, ktora tu na Rusi mieszka w tym od nich sąsiedztwie, y w tych ustawicznych Poselstwach, woynach, y kłotniach, ktore się z niemi dzieią, że ta ściana naszа Ruska od nich iest obtoczona. Zyczyłbym z serca, żeby za tą okazyą tak aliud agendo (iak mowią) od tego Francuzika przeieli cokolwiek tego ięzyka, iedno potrzeba, żeby się ten Francuzik po Łacinie mowić wprawował, żeby go tym sposobniey, nietylko o wokabuły, ale też y o phrases & verborum coniunctiones pytać mogli. A ieślibyteż Francuzik do ięzyka predzey przywykł Polskiego, niż

http://rcin.org.pl

Łacińskiego, to go y po Polsku pytać, alebym wolał, żeby pierwey przywykł iezykowi Łacińskiemu, boby y Łacinskiego iezyka z nim Synowie moi tym częstsze exercitium mieli. Rozumiem iednak, aża y Łacińsku iezyki predko poymie, umieiąc po Francusku y trochę po Włosku, bo te iezyki bliżey daleko accedunt do Łaciny, niż nasz; na tym wszystko należy, aby P. Orchowski przestrzegał, żeby in conversatione, po Turecku ich uczył, posługuiąc im, graiąc z niemi, y biegaiąc: ieslibym postrzegł, żeby Synowie moi iakikolwiek w tym iezyku progress mieli, niecieszkoby mi koszt ważyć y potym, a zaciągnąć z Carcgrodu

http://rcin.org.pl

iakiego lub Greczyna, lub Włocha ad ulteriorem usum, y biegleyszego w tym ięzyku, żeby potym y na peregrynacyą iechał do Cudzey-ziemi z Synami moiemi, aby non intermittant exercitium ięzyka tego, czego serdecznie życzę.

To niech Pan Orchowski inkulkuie Synom moim odemnie, iesli się chcą nauczyć ięzykow, aby konwersuiąc niewstydali się iesli co źle rzeką, bo milczeniem żaden się żadnego ięzyka, nie nauczy. A też dawno powiedziano: *qui nunquam male, nunquam bene.*

http://rcin.org.pl

IX. Listy do domu.

Obstaluie się to da Bóg porządnie, że y Synowie moi o nas, y my o nich, wiadomości mieć częste będziem. Nieżyczę tego, aby sami do nas rękami y Conceptami swemi częściey pisywać mieli, iedno raz w Miesiąc, bo będą mieli zabawki insze, y szkolne inne exercitia stili, niech sobie czasu temi listami daremno niebiorą. Raz w Miesiąc będą pisywać do nas obadwa, do mnie po Łacinie, a do Matki po Polsku. Jedno obliguię w tym, sidem P. Orchowskiego y P. Rożenkiewicza, żeby swoim conceptem pisali, y żeby Pan Rożenkiewicz im tych listow ani

http://rcin.org.pl

poprawował, ani widział, bo ztąd poznam iudicium & venam, iako w nich rość będzie z Liſtow Polſkich, a niechcę, żebym w tym oſzukany był; boby to u mnie rzecz była nieodżałowana, kiedy by mieli ſwoim piorkiem, a cudzą fantazyą piſać. Ja bym rozumiał, że to z ich głowy; a kiedyby zaś ſamym przyſzło piſać, mieliby być u mnie minores in re ipsa, quàm in expectatione.

P. Orchowſki niechay iako nayczęściey do mnie za każdą okazyą piſuie, daiąc mi znać o zdrowiu ich, o powodzeniu, o konwerſacyi, obyczaiach, particularia quæq: niech nieżałuie papieru, dowodnie każdą rzecz napi-

http://rcin.org.pl

napiſać. A ieśliby, ſtrzeż Boże, ktory z nich zachorował, niech nam nie daie znać, ażby co było, ſtrzeż Boże, niebeſpiecznego y deſperowanego od Doktorow, bo ieśliby ktorego P. Bog nawiedził iaką alteracyą, lubtęż tertianą, nimby tu liſty przyszły o chorobie, mogłby ktory ozdrowieć z nich, a coby śmy ſie darmo nafraſowali, to w zyſku.

Także, niech Pan Orchowſki w tym ma pilną przeſtrogę, kiedy poſtrzeże, że iuż nie będzie ſtawało, pieniędzy albo ſukienek aby wcześnie dawał znać o tym oboygu: wſzak my też tu nie za gòrami będziemy mieſzkać, choć by też Kurſora naiął umyślnie, daiąc o tym znać, że-

http://rcin.org.pl

byśmy wcześnie obmyślili y posłali im pieniądze.

Pan Rożenkiewicz, także za każdą okazyą naymnieyszą, będzie mi fusissime dawać znać o naukach ich y o godzinach, iako ich trawią w naukach, także y de modo & progressu, iako się będą uczyć Niemieckiego iezyka, y iako w nim postępować; także y w Tureckim.

A iż Kraków, iest Miasto pograniczne, Poczta z Wiednia, z Pragi przychodzi, miło mi to będzie, kiedy mi P. Orchowski będzie dawał znać, co tam za nowiny będą, z Niemiec, z Włoch. Czego się łacno dowie wziąwszy wiadomość, z iakim pewnym y do-

http://rcin.org.pl

brym Kupcem. Bywali przedtym ludzie w Krakowie conversativi, niewiem iako teraz.

X. Powinności tych, co przy nich będą.

Pan Orchowski, ten wszystko Starszeństwo y władzę Oycowską moią, ktorey mu powierzam, będzie miał nad Synami moiemi. Starszeństwo także, nad temi wszystkiemi, co z niemi iadą. Dozor wszystek domowy y szafunek pieniędzy, ktore się do rąk iego dawać, y posyłać będą, także w mocy swoiey, będzie miał srebro stołowe, ktoremu się według rege-

http://rcin.org.pl

ſtru da, kleynoty dziecinne ; Regeſtra porządnie więc będzie piſał wydatkow, a nam co ćwierć roku przyſyłać, to ieſt cztery razy do roku.

Synow zaś moich Oycow ſkim rozkazaniem, y błogoſławieńſtwem obowięzuię, aby mu na mieyſcu moim poſłuſzni byli we wſzyſtkim, boć ia nie za morzem od nich będę, da Bòg będę wiedział o wſzyſtkim choć y zkądinąd , y ſtrzeż Boże , kiedyby mieli przeciw rozkazaniu memu wykroczyć , odnieśliby za to ſwoie karanie. Czeladzi zaś przy nich będącey, wſzyſtkiey rozkazuie, żeby mu byli poſłuſzni y iego za ſtarſzego ſwego znali.

Pana Rozenkiewicza, powin-

http://rcin.org.pl

ność ta będzie, aby dzieci przyszedłszy z nauk, albo to repetować, czego się nie nauczą, y żeby się pensow uczyli, kompozycyą doma, pilno pisali; ieśli też ad actus publicos, y ad declamationes publicas będą naznaczeni, aby się tego pilnie uczyli, także wprawować ich w to, aby decentem actionem takich peroracyi mieli.

Doma & in omni conversatione, gdy gości niebędzie, po Łacinie z niemi zawsze mowić będzie, a to dla exercitium lingvæ Latinæ; w żadne się rządy y starszeństwa, nie będzie wdawał. A ieśliby w dzień nieuczyli się pilno, Panu Orchowskiemu to powinien po-

http://rcin.org.pl

wiedzieć, a on będzie wiedział co z tym rzec z mego rozkazania.

Pan Zdarowski, będzie miał w mocy swoiey wszystkie szaty Synow moich, y chusty białe, a te pod regestrem. Dawać iednak do ubierania sukienek, żadnych nie będzie, aż się Pana Orchowskiego spyta, iakom pierwey to namienił, w punkcie o ochędostwie. O to go proszę, aby pilnie przestrzegał, aby się Synowie moi języka Francuskiego y Niemieckiego uczyli, żeby to z nim mowiąc, in praxim reducant, co się będą uczyć u Mistrza.

Syn JP. Podsędka Pan Wyżga, tego niech ma w Konsideracyi Pan Orchowski, bo to mego

http://rcin.org.pl

wielkiego przyiaciela y zadufałego Syn, ten niech z niemi po Łacinie mowi, y żeby ich zawſze był pilny, a zwłaſzcza, że y ucząc ſię, będzie tám bliſko nich zawſze do poſług ich.

Barcikowſki, ten ſię zniydzie, y do ſkupowania wierny y ſkromny ieſt. Niechby ſobie regeſtr piſał, a co Sobota, żeby go Pan Orchowſki liczby ſłuchał z kupowania victualium; ſkoro to odprawi, niech bawi poſługę dziecinną.

Zurawſki, tego będzie powinność też także ſukienki im chędożyć. Życzę tego iednak, aby lub wyroſtki mieć będą, ſami ſię wprawowali w to, ubierać ſię, bo to pieſzczonych ludzi znak do ubierania ſię nic

http://rcin.org.pl

nic nie przyłożyć ſamemu, y mnie z młodu w to byli, wprawili, aż mi teraz markotno na to, y iuż ſtarym będąc, oduczam ſię tego.

Tego, niech Pan Orchowſki przeſtrzega, aby y dzieci do ſzkoły prowadzili, y ze ſzkoły odprowadzali; do Kościoła y w powſzedni dzień y w Swięta, także y na przechadzki, y w gościnę z niemi chodzili, y z obiadow ich odprowadzali, kiedy będą ieść, ci ſą: P. Orchowſki, P. Rozenkiewicz, P. Zdarowſki, Wyżga, Barcikowſki, Zurawſki y Francuzik.

Francuzik, życzę, żeby ſię uczył, ieśli ſię do tego mieć będzie, a że Cudzoziemiec, y na moie ręce ieſt dany, prze-

http://rcin.org.pl

ſtrzegać tego P. Orchowſki będzie, żeby ſię nie połotrował, będzie mieć y za to od P. Boga oſobny odpuſt, ażeby, iakom wyżey namienił, w Turecki ięzyk dzieci moie, iako naybardziey y naypilniey wprawował.

Kredencerzyk, tego powinność będzie, do ſtołu gotować, cynę myć, ktora ſię muſi w Krakowie przyſpobić. Srebro także, w ochędoſtwie y w wielkiey ſtaży y pilności mieć, ktore ſię da na regeſtrze Panu Orchowſkiemu. Także y obruſy, serwety; mieć go na wodzy, żeby tego nie pogubił. Tenże kredencerz, że bardzo małą około ſtołowey ſłuzby będzie miał Pracę, niechay poſługuie P. Rozen-

http://rcin.org.pl

kiewiczowi, y P. Zdarowſkiemu, to ieſt: niechay im ſuknie chędoży, wody do umycia przynieſie, łożka pościele.

Kucharza także dozierać będzie Pan Orchowſki, żeby na naznaczone godziny wieczerze y obiady gotował, y żeby ſię piiaństwem niebawił.

XI. STOŁ.

Jako we wſzyſtkim, tak y w iedzeniu, nie życzę, aby ſię Synowie moi marnotrawſtwa y luxum uczyli, iednak tego chcę, aby przecie według ſtanu ſwego, w ktorym ich Pan Bog mieć chciał, żyli non ſordide,

http://rcin.org.pl

gdyż y tu, umnie w domu ieść
ſię, chwała Bogu. po ludzku na-
uczyli. O nowalią, o zwierzyn-
ki tam nietrudno, iako to o
rozmaite ptaſzki, niech to zdro-
wi iedzą, kiedy będą mieć te-
go commoditatem.

Bankietniczkami też, nie
chcę ich mieć, bo tam do ſzko-
ły dla nauk iada; niechcę ie-
dnak, aby iako Pulſtelnicy bez
ludzi żyli, y iadali; w Swięta y
w Niedziele, y we dni od na-
uk wolne, chcę, aby nigdy bez
iakiego Profeſsora nie iadali,
alternatim biorąc to tego to
owego, ſkoro ſię z niemi pozna-
ią, to raz z mnieyſzego, drugi
z wiekſzego Collegium.

Xiądz Piotrowicki, widzę, to
ieſt człowiek omnium ore &

http://rcin.org.pl

laude celeberrimus y życzę, aby go sobie familiarissimum uczynili zawczasu, pozyskuiąc affekt iego, że gdy da BOG ex Claſſibus wynidą, będą też mieć za iednego swego prywata Præceptora; on iest commensalis Jmci Pana Sieniawskiego, kiedy się im trafi Jmci Pana Sieniawskiego prosić, a to może być często in tanta familiaritate, to tez zawsze brać tego Xiędza Piotrowickiego, nie wielka rzecz do ordynaryi, przyczynić pułmisek drugi y trzeci.

Stryia też swego Jezuitę, a Brata mego, ieśli w Krakowie będzie mieszkał, niech w Miesiąc ktoregokolwiek dnia, u siebie zraz maią. Xiądz Prowin-

http://rcin.org.pl

cyał Jezuicki teraźnieyſzy, X. Rudnicki, a moy dawny y dobry przyiaciel, kiedy ſię trafi do Krakowa tam wizytuiąc, tedy umyślnie do niego poſłać, proſząc na obiad przez Zdarowſkiego, albo P. Rozeńkiewicza, a to gwoli memu Bratu Jezuicie.

Paniąt tych, ktorzy tam będą, po razu też proſić do ſiebie na obiad w Swieta, albo w Niedziele, obrawſzy czas wolny od nauk.

Z razu nakupić będzie korzeni na pewny czas, oliwy, octu, co wſzyſtko niech będzie w ſzkatułce, pod zawiadywaniem y za ſchowaniem P. Orchowſkiego.

http://rcin.org.pl

Zyczę tego, aby gdy ci Profesorowie poiedynkiem bywać będą, także y w powszednie dni choć bywać będą, żeby przy stole nie o lada błażeństwie gadano, ale iakie dyskursy do nauk Synom moim pożyteczne, y ad praxim rerum akkomoduiące się bywały. Insza przy obcych gościach kiedy będą; ale alias nieradbym, aby ich obiady na lada iakich rozmowach trawić się miały. Dyskursy przy obiádach, ludzi wielkich, stanęły więc za dobrą szkołę zawsze, czego P. Rozenkiewicz niech przestrzega, y sam niech będzie powodem okazyi szukać do tego.

http://rcin.org.pl

XII. PIWNICA.

Rozumiem, żeby lepiey beczkami, y piwa y wina kupować, y mieć to w Domu w piwnicy, za kluczem Pana Orchowſkiego, naznaczywſzy na to kogo bębzie rozumiał Pan Orchowſki, żeby do piwnicy chodził po wino, y po piwo.

Drwa także, wcześnie będzie kupować, y na zimę dla opału, piecow dwoch, to ieſt: izby Paniecey, y czeladney, y dla kuchni, bo drwa w Krakowie drogie.

http://rcin.org.pl

XIII. PRACZKA.

Tę rozumiem, żeby naiąć, postanowiwszy salarium co kwartał, a naiąć iaką białogłowę stateczną y pewną, żeby zawsze y około dzieci, y około stołu ochędożnie było.

XIV. KAMIENICA.

Ta, że iuż iest obstalowana, będzie się od niey płaciło, co się postanowiło po złł: 200. na rok, a sto się teraz ma zadać, a po S. Michale na poł roku.

Usnachta przyiąć potrzeba, ktoryby y do kuchni drwa ra-

http://rcin.org.pl

bał, y kamienicę chędożył, żeby ſmrodu w niey niebyło, zkąd więc infekcya, y choroby zwykły bywać. Obicie ſię da do izby, kędy dzieci iadać, ſiadać, y uczyć ſię będą, y do komory kędy ſypiać będą.

W komorze, ſame dzieci ſypiać będą z P. Orchowſkim, a wyroſtek ieden, niechay ſypia w izbie, u drzwi komornych, żeby czuł, kiedy go wołać będą, a inſi wſzyſcy w drugim złożeniu, wſzak tam będzie gdzie ſtać, y gdzie ſię podziać.

Kamienicę, aby między wybianą, a pierwſzą zamykali, ta ieſt wola moia, a ſkoro zamkną, niech ſam P. Orchowſki klucze od Uſnachta odbierze, y niech ie

http://rcin.org.pl

ma przy ſobie, a kiedy zaś czas będzie otworzyć ią, niech klucze P. Orchowſki da Uſnachtowi, żeby ią otworzył. Tak tam widzę czyni y P. Lipnicki, y bardzo tak dobrze y honorifice y wcześnie.

XV. RZEMIESLNICY.

Ci, tam będą naypotrzebnieyſi, *ſine quibus non Balwierz*, ktory niech mi (pod łaſką moią rozkazuię P. Orchowſkiemu) niewydziwia z czuprynami, nie formuiąc ich na żadne ſtroie Poganſkie, ale niech ich tak ſtrzyże, iako ich teraz ſtrzygą.

http://rcin.org.pl

Krawiec, także, nieeh niewymyśla inſzych żadnych Perſkich, Kożubalſkich, Czerkieſkich, nad Szlachtą Polſką ſtroiow, niech im także ſuknie robi, w iakich teraz do Krakowa przyiadą.

Szewca też, dobrze bedzie obſtalować iednego, iuż obſtalowawſzy, coby ſię to czaſem trafiło y na borg od niego obuwia brać in caſu, ieśliby im ſię pieniądze ad amuſsim tak doſtatecznie nie poſłały.

http://rcin.org.pl

XVI. KUPCY.

Życzę im tego, żeby y Kupcy co materye przedaią, tacy się obstalowali, żeby także in casu necessitatis materyami wygodzić mogli. Także y Aptekarze korzeniem y inszemi rzeczami.

Niepisze się dla tego, żeby się niemiało wcześnie wygadzać pieniędzmi, skoro P. Orchowski o defekcie będzie wcześnie znać dawał, ale iako ono powiedaią, *inter os, & offam multa obveniunt*, y przypadki, nie po gorach, ale po ludziach chodzą, może się co czasu uchybić, może ten, co go z pieniędzmi poszlą, albo zachorzeć, albo umrzeć, albo go rozbiią, a

http://rcin.org.pl

Synowie moi, trzeba, żeby co godzina, y zawsze competentem victum & amictum mieli. Y dla tego też, lepiey te rzeczy, o ktorem wzwyż pisał, w czas obstalować, y prowidować.

KONKLUDUIĘ.

To wszystko powodzenie moie, Synow moich, y zdrowie ich, w boiaźni Bożey, obyczaiach dobrych, y w naukach cwiczenie, rezygnuię, y puszczam pod wolą samego Pana Boga, podaię in patrocinium Nayświętszey Panny, Patronki Dobrodzieyki szczegulney moiey, y Domostwa mego wszy-

http://rcin.org.pl

ſtkiego: a potym polecam to wſzyſtko, wiernemu, czułemu, y życzliwemu ſtaraniu, y pieczołowaniu ſamego P. Orchowſkiego, obowiązuiąc go, aby przeſtrzegał we wſzyſtkim tych punktow, odemnie doſtatecznie opiſanych. A za doſyć uczynieniem tego, obiecuiąc ſobie łaſkę moię, przeciwko ſobie, y affekt moy nieuſtaiący.

KONIEC.

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

129

http://rcin.org.pl

F
XVIII.1.129